

دانشکده بهداشت  
قالب نگارش طرح درس ترمی

عنوان درس: اصول و کلیات اپیدمیولوژی مخاطبان: کارشناسی  
ناپیوسته بهداشت عمومی

تعداد واحد: 2 واحد نظری  
دوشنبه 10-12  
مدرس: دکتر غلامرضا عبدلی

زمان ارائه درس: یکشنبه 10-12 (طول ترم)

نیمسال: نیمسال دوم سال تحصیلی 98-99

دروس پیش نیاز: ندارد

**هدف کلی درس:**

آشنایی دانشجویان با اصول و روشهای اپیدمیولوژی در طراحی و تفسیر مطالعات پزشکی

**شرح درس:** در این درس دانشجویان ضمن آشنایی با مفاهیم اپیدمیولوژی با مفاهیم سلامت و بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی، انواع میزانهای ابتلا، خام و اختصاصی، غربالگری، بررسی روابط علیتی و تجزیه و تحلیل اطلاعات و تفسیر نتایج در مطالعات اپیدمیولوژیک آشنا خواهند شد.

**اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)**

- 1- آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد علم اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک
- 2- آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی
- 3- آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری
- 4- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری
- 5- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر
- 6- آشنایی با نظام مراقبت از بیماریها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی
- 7- آشنایی دانشجویان با غربالگری
- 8- آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها
- 9- آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت
- 10- آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی تحلیلی
- 11- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی
- 12- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت
- 13- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد- شاهدی
- 14- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای
- 15- آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط
- 16- آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر متقابل
- 17- آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

### جلسه اول

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک

### اهداف ویژه:

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-1 اپیدمیولوژی را تعریف نماید و موارد استفاده و کاربرد علم اپیدمیولوژی را بیان کند.
- 2-1 اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر را شرح دهد.
- 3-1 اپیدمیولوژی بیماریهای غیر واگیر را شرح دهد.
- 4-1 گذار اپیدمیولوژیک و مفاهیم نوپدید و باز پدید را همراه با مثال شرح دهد

### جلسه دوم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی

### اهداف ویژه:

**در پایان دانشجو قادر باشد :**

- 1-2 اهداف اپیدمیولوژی را بیان کند.
- 2-2 اپیدمی، پاندمی، اسپورادیک و اندمیک را شرح دهد.
- 3-2 مدل مثلث اپیدمیولوژی، مدل چرخ و مدل شبکه علیت را توضیح دهد.
- 4-2 عواملی را که به نحوی در بروز و شیوع بیماریها موثر است را توضیح دهد.

### جلسه سوم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری

### اهداف ویژه:

**در پایان دانشجو قادر باشد :**

- 1-3 تغییرات در شدت بیماریها را همراه با مثال شرح دهد.
- 2-3 مراحل مختلف بیماری را توضیح دهد.
- 3-3 سطوح مختلف پیشگیری را همراه با مثال توضیح دهد.
- 4-3 راهبردهای توصیه شده برای پیشگیری اولیه بیماریها را شرح دهد.

### جلسه چهارم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری

### اهداف ویژه:

**در پایان دانشجو قادر باشد :**

- 1-4 انواع کسرهای در اپیدمیولوژی را نام ببرد.
- 2-4 شاخص های مختلف اندازه گیری وقوع بیماری را نام ببرد.
- 3-4 شاخص های مختلف اندازه گیری وقوع بیماری را محاسبه و تفسیر نماید.

### جلسه پنجم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر

### اهداف ویژه:

**در پایان دانشجو قادر باشد :**

- 1-5 شاخص های مختلف اندازه گیری مرگ و میر را نام ببرد.
- 2-5 شاخص های مختلف اندازه گیری مرگ و میر را محاسبه و تفسیر نماید.

### جلسه ششم

**هدف کلی:** آشنایی با نظام مراقبت از بیماریها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی

### اهداف ویژه:

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-6 اهداف مراقبت از بیماریها را بیان کند.
- 2-6 گزارش دهی بیماریها را یاد بگیرد.
- 3-6 ارتباط نظام مراقبت از بیماریها را با اپیدمیولوژی بداند.

**جلسه هفتم**

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با غربالگری

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-7 غربالگری را تعریف کند و هدف آن را بیان نماید.
- 2-7 خصوصیات غربالگری را شرح دهد.
- 3-7 انواع غربالگری را توضیح دهد.
- 4-7 شرایط شروع یک غربالگری را شرح دهد.
- 5-7 اهداف غربالگری را بیان کند.

**جلسه هشتم**

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-8 حساسیت و ویژگی را تعریف کند.
- 2-8 با استفاده از فرمول حساسیت و ویژگی را با مثال محاسبه نماید.
- 3-8 ارزش اخباری مثبت و منفی را تعریف کند.
- 4-8 ارزش اخباری مثبت و منفی را با مثال محاسبه نماید.
- 5-8 رابطه بین شیوع و ارزش اخباری را با فرمول بیان کند.
- 6-8 قابلیت اطمینان (Reliability) و اعتبار (Validity) را توضیح دهد و رابطه بین اعتبار و قابلیت اطمینان را شرح دهد.

**جلسه نهم**

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-9 رابطه آماری و علیت را توصیف کند.
- 2-9 معیارهای سنتی اثبات رابطه علیتی (معیارهای Hill) را نام ببرد.
- 3-9 دانشجو با مفاهیم مدرن استنباط علیتی آشنا شود.

**جلسه دهم**

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی

تحلیلی

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-10 انواع مطالعات اپیدمیولوژیک را نام ببرد.
- 2-10 اثر سن را همراه با مثال در مطالعات اپیدمیولوژیک شرح دهد.
- 3-10 اثر همگرهی و دوره را همراه با مثال توضیح دهد.
- 4-10 مطالعه اکولوژیک را همراه با مثال شرح داده و متغیرهای قابل اندازه گیری در این مطالعه را توضیح دهد.
- 5-10 مغالطه بوم شناختی را شرح دهد.

**جلسه یازدهم**

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-11 مطالعه مقطعی همراه با مثال را توضیح دهد.

- 2-11 مراحل مختلف مطالعه مقطعی را توضیح دهد.
- 3-11 مزایا و معایب مطالعه مقطعی را بیان کند.
- 4-11 شیوه های جمع آوری در این مطالعه را نام ببرد.

#### جلسه دوازدهم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-12 اصول طراحی مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- 2-12 انواع مطالعه کوهورت را نام ببرد.
- 3-12 مزایا و معایب مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- 4-12 تجزیه و تحلیل نتایج در مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- 5-12 منابع خطا در مطالعات کوهورت را توضیح دهد.

#### جلسه سیزدهم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد- شاهی

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-13 اصول طراحی مطالعه مورد- شاهی را توضیح دهد.
- 2-13 انواع مطالعه مورد- شاهی را توضیح دهد.
- 3-13 مزایا و معایب مطالعه مورد-شاهی را بیان کند.
- 4-13 همسانسازی در مطالعه مورد- شاهی را توضیح داده و انواع آن را بیان کند.
- 5-13 تجزیه و تحلیل نتایج در مطالعه مورد- شاهی را توضیح دهد.
- 6-13 منابع خطا در مطالعات مورد-شاهی را توضیح دهد.

#### جلسه چهاردهم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-14 اصول طراحی مطالعات مداخله ای را شرح دهد.
- 2-14 انواع مطالعات تجربی یا مداخله ای را توضیح دهد.
- 3-14 مراحل یا فازهای کارآزمایی بالینی را شرح دهد.
- 4-14 سوگیری های ممکن در مطالعات مداخله ای را شرح دهد.
- 5-14 طرح های اصلی مطالعات مداخله ای را توضیح دهد.
- 6-14 کارآیی یا اثر بخشی را توضیح دهد و فرمول آن را بیان کند.
- 7-14 تعداد لازم برای درمان را شرح دهد و فرمول آن را بیان کند.
- 8-14 علت کورسازی و انواع آن را شرح دهد.
- 9-14 تخصیص تصادفی و انواع آن را توضیح دهد.

#### جلسه یازدهم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-15 روش های اندازه گیری ارتباط را توضیح دهد.
- 2-15 نسبت خطر با نسبت شانس را مقایسه نماید.
- 3-15 خطر قابل انتساب مواجهه را همراه با مثال توضیح دهد.
- 4-15 خطر قابل انتساب جامعه را همراه با مثال توضیح دهد.

#### جلسه شانزدهم

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر

متقابل

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-16 خطای تصادفی را همراه با مثال توضیح دهد.
- 2-16 خطای سیستماتیک را همراه با مثال شرح دهد.
- 3-16 سوگیری انتخاب را شرح دهد.
- 4-16 سوگیری اطلاعات را توضیح دهد.
- 5-16 خطای طبقه بندی افتراقی را شرح دهد.
- 6-16 خطای طبقه بندی غیر افتراقی را شرح دهد.
- 7-16 عامل مخدوش کننده را با مثال توضیح دهد.
- 8-16 روشهای مقابله با مخدوش کنندگی را شرح دهد.
- 9-16 اثر متقابل را تعریف نماید.
- 10-16 روش های بررسی اثر متقابل را شرح دهد.

**جلسه هفدهم**

**هدف کلی:** آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات

**اهداف ویژه:**

**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- 1-17 نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی بهداشتی را توضیح دهد.
- 2-17 نقش اپیدمیولوژی در ارزشیابی خدمات را شرح دهد.

**منابع:**

- 1- اپیدمیولوژی گوردیس.
- 2- اصول اپیدمیولوژی مازنر

**روش تدریس: سخنرانی-پرسش و پاسخ**

**وسایل آموزشی:**

**وایت برد- اسلاید power point**

**سنجش و ارزشیابی**

ساعت		سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	روش	
در ساعت کلاس	در جلسه کلاس	20%	تستی و تشریحی	آزمون میان ترم
در سالن امتحانات	پایان ترم	60%	تشریحی و چند گزینه ای	آزمون پایان ترم
در ساعت کلاس	در جلسه کلاس	20%	-	حضور فعال در کلاس و انجام تکالیف

**مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:**

حضور منظم و بموقع در کلاس  
شرکت در بحث های گروهی و پاسخ به سوالات مطرح شده در کلاس  
خاموش نمودن تلفن همراه در کلاس درس

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:  
تاریخ ارسال:

نام و امضای مدیر گروه:  
تاریخ ارسال:

نام و امضای مدرس: دکتر غلامرضا عبدلی  
تاریخ تحویل: 98/11/19

جدول زمانبندی درس اصول و روشهای اپیدمیولوژی  
روز و ساعت جلسه: یکشنبه 12-10 ( طول ترم)

جلسه	تاریخ	موضوع هر جلسه	مدرس
1	98/11/13	1- آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد علم اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک	دکتر غلامرضا عبدلی
2	98/11/20	2- آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی	دکتر غلامرضا عبدلی
3	98/11/27	3- آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری	دکتر غلامرضا عبدلی
4	98/12/4	4- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری	دکتر غلامرضا عبدلی
5	98/12/11	5- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر	دکتر غلامرضا عبدلی
6	98/12/18	6- آشنایی با نظام مراقبت از بیماریها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی	دکتر غلامرضا عبدلی
7	99/12/25	7- آشنایی دانشجویان با غربالگری	دکتر غلامرضا عبدلی
8	99/1/17	8- آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها	دکتر غلامرضا عبدلی
9	99/1/24	9- آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت	دکتر غلامرضا عبدلی
10	99/1/31	10- آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی تحلیلی	دکتر غلامرضا عبدلی
11	99/2/7	11- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی	دکتر غلامرضا عبدلی
12	99/2/14	12- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت	دکتر غلامرضا عبدلی
13	99/2/21	13- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد- شاهدی	دکتر غلامرضا عبدلی
14	99/2/28	14- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای	دکتر غلامرضا عبدلی
15	99/3/4	15- آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط	دکتر غلامرضا عبدلی
16	99/3/11	16- آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر متقابل	دکتر غلامرضا عبدلی
17	99/3/18	17- آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات	دکتر غلامرضا عبدلی